

sakredito riskis marTva komerciul bankebSi

reziume

komerciul bankebSi efeqturi sakredito riskis marTvis uzrunvelyofis mizniT, aucilebelia bankis sesxis amRebi momxmareblebisTvis iseTi pirobebis SemuSaveba, romelic aramarto moizidavs potenciur msesxeblebs, aramed uzrunvelyofs sesxis dafarvis garantiasac. sakredito riskis marTvis problema iseve, rogorc sakredito riskis raodenobrivi Sefasebisa da analizis Catareba da msesxebleTa Sefaseba, mnisvnelovania fizikur da iuridiul pirebze sesxis gamcemi yvela bankisTvis. statiaSi mocemulia komerciul bankebSi arsebuli sakredito riskebis Sefaseba faqtorebis analizis mixedviT, rac mizanad isaxavs riskis donis Sefasebas momxmarebleTaTvis sesxis gacemis momentSi. am kvlevis mTavari Sedegiaris msesxebleTa Sida reitingis gansazRvra da komerciul bankebSi sakredito riskebis marTvis metodebis SemuSaveba.

sakvanZo sityvebi: sakredito riski, sakredito riskis marTva, sacaloklientebi, klasteruli analizi, faqtორuli analizi

Sesavali

sakredito riskis marTvis problema iseve, rogorc sakredito riskis raodenobrivi Sefasebisa da analizis Catarebada msesxebleTa Sefaseba, mnisvnelovania fizikur da iuridiul pirebze sesxis gamcemi yvela bankisTvis. zogadad, komerciuli bankebis mier fizikur da iuridiul pirebze kreditis gacemasTan dakavSirebuli sakredito riski Semdegi raodenobrivi parametrebiT xasiaTdeba: riski, rogorc msesxeblis mxridan sesxis dafarvis valdebulis Seusruleblobis albaToba; misaRebi riski; saSualo riski; sesxis gadauxdelobiT gamowveuli SesaZlo danakargebi; danakargebis saSualo odenoba; danakargebis maqsimaluri zRvruli odenoba; bankis mier gacemuli kreditebis raodenoba; sxvadasxva saxis

SoTa Wanturia
stu-s doqtoranti

E-mail: chanturiashota@gmail.com

sesxebis raodenoba, romlis gacemac banks SeuZlia; problemuri sesxebis raodenoba.

sakredito riskis Sefasebis modeli

komerciul bankebSi efeqturi sakredito riskis marTvis uzrunvelyofis mizniT, aucilebelia bankis sesxis amRebi momxmareblebisTvis iseTi pirobebis SemuSaveba, romelic aramarto moizidavs potenciur msesxeblebs, aramed uzrunvelyofs sesxis dafarvis garantiasac. amasTan, mizanSewonili ar iqneba, TiToeuli individualuri msesxeblisTvis calke SemuSavdes aseTi pirobebi. nacvlad amisa, bankis arsebuli da potenciuri momxmareblebi unda dagufdnen maT Soris msgavsebebisa da gansxvavebis mixedviT. amis Semdeg, saWiroa TiToeuli jgufisTvis calkeuli pirobebis SemuSaveba jgufis wevraT damaxasiaTebeli niSnebis gaTvaliswinebiT. bankis momxmareblebis gansxvavebul jgufebSi klasifikacia unda ganxorციელდეს კლასიფიკაციის მეტოღის mixedviT, romelic gansxvavebuli sistemis elementბერტგვაროვან jგუფებში გაერთიანებს მოცემულ elementებს Soris msgavsebaTa safuZvelze.

კლასიფიკაციის არჩენილი მეტოღი unda ასახავდეს პირველადი მონაცემების სტრუქტურას და unda uzrunvelyofდეს მონაცემების yvelaze adekvatur danawilebas jგუფებში. tradiciულად, კლასტერული და qselური მეტოღები iqna gamoyenebuli არჩენილი მინების მისარევად. მრავალგანზომილებიანი ნიმუშების SemTxvevaSi, orive არჩენილი მეტოღი ერTნაირად ანაწილებს obieqtebs კლასებად. winამდებარე statiaSi sakredito riskის Sefasebis კლასტერულ მეტოღს გამოვიყენებT. bankის დაკრედიტების operაციების riskის Sefasebis mizniT mxdvelobaSi unda iqნეს მიწეული სტატისტიკა, რომლისც ასახული იქნება bankის momxmarebleTa მერxel სკრულების pirobebis დარვევები და TiToeული aseTi დარვევით bankისTvis მიყენებული ზიანი. riskის სიდდე, gamoxatული ზიანის odeno-

ბაზი (რისკი, როგორც მომხმარებლის მიერ ზირი ტანხის დროულად გადახდის და) შეიძლება დანახული იყოს, როგორც რეგრესიული დამოკიდებულება ისე ფაქტორებზე, როგორცაა სესხის სასუალო ოდენობა 1x, სესხის გაცემის პერიოდი 2x, და სხვა ფაქტორები. ასეტი რეგრესიების განსაზრვრა და იდენტიფიცირება უნდა განხორციელდეს ტიტოეული მომხმარებლის მიერ მიყენებული ზიანისა და ტიტოეული სამომხმარებლო კლასის სესხის მაქსიმალური სესახე ინფორმაციის საფუძველზე. ამგვარი მოდელი ტიტოეული პოტენციური მომხმარებლის მხრიდან მოსალოდნელი რისკის პროგნოზირების შესაძლებლობას უზრუნველყოფს.

მსესხებელთა ფაქტორული ანალიზი და რეგრესიული დამოკიდებულება

მოდელზე CavatareT ექსპერიმენტები სამომხმარებლო კრედიტების გაცემის საკრედიტო ისტორიების შესახებ სტატისტიკური ინფორმაციის გამოყენებით. მონაცემთა დამუშავების მიზნით გამოვიყენეთ Excel-ის პროგრამა და სტატისტიკური პროგრამა SPSS Statistics. შესავალილი მონაცემებისთვის დამახასიათებელია

მრავალფეროვნება და მრავალგანზომილებიანობა. შესავალი მოდელის ნიმუშის შესავალი 100 მომხმარებლის - მსესხებლის მონაცემებზე დაყრდნობით განხორციელდა და მსესხებელთა დამახასიათებელი შემდეგი ინდიკატორები მოიცავს: სესხის ვადა (Tve), სესხის ოდენობა (Tanxa), მსესხებლის სქესი (0 - მდედრობითი, 1 - მამრობითი), მსესხებლის ასაკი (asaki), მსესხებლის სწავლების რაოდენობა (Svi lebi), მსესხებლის სასუალო შემოსავლიანობა (Semosavali). ამასთან, ტიტოეული მსესხებელზე განსაზრვრულია პრობლემების ცვლადი, რომელიც უზრუნველყოფს სესხის დაფარვასთან დაკავშირებული პრობლემების არსებობის ან არარსებობის (0 - პრობლემა არ არსებობს, 1 - პრობლემა არსებობს), ასევე, ეკონომიკური ზიანის რისკის ოდენობის დამახასიათებელი. პირველი ცხრილი შემოდგენილია თავდაპირველი მონაცემების ანალიზისთვის არებული ფრაგმენტი (100-დან 20).

ცხრილი გამოვიყენეთ ფაქტორული ანალიზის მოდულს, რომელიც დისპერსიული და კორელაციური ანალიზის ზირითადი კომპონენტების განსაზრვრას ახდენს. არსებული პროცედურა ეტაპობრივად უნდა განხორციელდეს.

პირველი ეტაპი: პრობლემის საყრდენი პარამეტრების დადგენა. ცხრილი განსაზრვრავს შემდეგ

კლიენტის ნომერი	სესხის ხანგრძლივობა	სესხის მოცულობა (ლარი)	კლიენტის ასაკი	შვილების რაოდენობა	სქესი 0 - მამრობითი, 1-მდედრობითი	ყოველთვიური საშ. ხელფასი (ლარი)	სესხის გადახდასთან დაკავშირებული პრობლემა (0 - არა, 1 - კი)
1.	6	800	24	1	0	1000	0
2.	12	1000	21	0	1	1000	1
3.	12	1000	55	3	1	900	0
4.	12	1000	40	2	0	1200	0
5.	5	1500	35	1	0	800	1
6.	12	1500	43	1	0	2000	1
7.	12	2000	48	1	1	1500	0
8.	12	2200	45	0	1	1000	0
9.	6	2500	48	0	0	600	1
10.	12	2500	37	0	1	500	1
11.	24	3000	45	2	0	1200	1
12.	36	3000	30	1	0	2000	0
13.	24	3000	49	1	1	1500	0
14.	36	3500	42	1	1	1500	1
15.	36	4000	38	3	1	2000	1
16.	36	4000	23	0	0	2500	0
17.	48	4000	41	0	1	2000	0
18.	48	5000	46	1	0	1300	1
19.	54	5000	47	1	0	1000	1
20.	36	5000	30	0	1	1000	0

ცხრილი 1. მსესხებელთა მონაცემები

ფაქტორები	საკუთრივი მნიშვნელობა	ჯამური დისპერსიის პროცენტი (განმარტებული ვარიაცია)	კუმულატიური საკუთრივი მნიშვნელობა	კუმულატიური განმარტებული ვარიაცია
1.	1.978521	34.02199	1.978521	34.02199
2.	1.375280	21.53989	3.353801	55.56188
3.	1.158236	17.23621	4.512037	72.49809

cxrili 2. SerCeuli faqtorebis sakuTrivi mniSvneloba da ganmartebuli variacia

ცვლადი	ფაქტორი 1	ფაქტორი 2	ფაქტორი 3
თვე	0.525012	0.127251	0.627152
მნიშვნელობა	0.831036	-0.357891	-0.167013
ასაკი	-0.485724	-0.281432	0.680030
შვილები	-0.219991	-0.738915	-0.325576
სქესი	0.293715	0.716111	-0.381722
შემოსავალი	0.871327	-0.395768	0.122874

cxrili 3. faqtorul i datvirTvebis mniSvnelobebi brunvis gamoyenebis gareSe

sayvani cvladebis raodenobis Sesabamisi raodenobis faqtorebs, sul eqvss, ramdenadac riskisa da problemebis cvladebis gaTvaliswineba faqtorul i analizis Catarebisas ar xdeba. faqtorebis Tanmimdvruli SerCevisas faqtorebi ufro da ufro naklebi cvalbadobit xasiaTdebian. Sesabamisd, momdevno etapi mxolod sam faqtors moicavs.

meore etapi: mocemuli faqtorebis sakuTrivi mniSvnelobebis gaangariSeba. sakuTrivi mniSvnelobebi asaxaven axlad SerCeuli faqtoris dispersias. me-2 cxriliSi naCvenebia, rom pirveli faqtori xsnis mTliani dispersiis 34%-s, meore faqtori xsnis 21.5%-s, xolo mesame - 17%-s. TiToeuli faqtoris mier ganmartebuli dispersiis Sesaxeb miRebuli informaciis safuZvelze SegviZlia gadavyvitoT sakiTxi, Tu ramdeni faqtori unda davitovot. aRniSnuli miznit gamoviyenebT faqtorul datvirTvebs, rac SeiZleba interpretirebuli iqnes, rogorc SerCeul faqtorebsa da sawyis

cvladebs Soris korelacia.

mesame etapi: faqtorul i datvirTvebis Seswavla. pirvel rigSi, vakeTebT faqtorul i datvirTvebis Sefasebas brunvis gamoyenebis gareSe eqvsive Tavdapirvel cvladze (cxrili 3).

Sesabamisi faqtorebis SerCeva xorcieldeba imgvarad, rom momdevno faqtorebi ufro da ufro nakleb dispersias Seicavdnen. pirvel faqtors, rogorc me-2 cxrilidan Cans, yvelaze maRali datvirTvebis maCveneblebi gaaCnia momxmareblebis ekonomikur maxasiaTebledTan dakavSirebul cvladebze. meore faqtoris SemTxvevaSi maqsimaluri datvirTvebi momxmareblis socialur statusTan dakavSirebul cvladebze fiqsirdeba.

meoTxe etapi: Sesabamisi faqtorebis raodenobis gansazRvra. gamoviyenebT Varimax-ის rotაციულ მეტოდს, რომელიც yvelaze gavrcelebuli brunvis meTodia. aRniSnuli meTodის gamoyenebisas faqtorebi erTmaneTze damokidebulი ar arian, da Sesabamisd, ar arsebobs korelაციური kavSiri erTi

ცვლადი	ფაქტორი 1	ფაქტორი 2	ფაქტორი 3
თვე	0.405878	0.602158	0.277682
მნიშვნელობა	0.891231	-0.123397	-0.169583
ასაკი	-0.235723	0.171479	0.750813
შვილები	0.177915	-0.812786	0.221899
სქესი	-0.020836	0.317501	-0.771215
შემოსავალი	0.921728	0.197343	0.027119

cxrili 4. faqtorul i datvirTvebis mniSvnelobebi Varimax row operaciisTvis

cxrili 5. Tavdapiirveli korelaciis matrica

narCeni korelaciebis matricebi Seyvani li monacemebi SeiZleba interpretirebuli iqnes, rogorc sruli korelaciebi, romlebsac SerCeuli faqtorebi ver ganmartaven. matricebis diagonaluri elementebi Seicaven standartul gadaxrebs, romlebsac aRniSnuli faqtorebi ver xsnian. narCeni matricis srulyofili analizi gviCvenebs, rom TiTqmis ar arsebobs narCeni korelaciebi, romlebic 0.25 modulze metia. Sesabamisd, SerCeuli faqtorebi adekvaturad asaxaven Tavdapirvel informacias.

mexuTe etapi: miRebuli gadawyvetilebis adekvaturobis Sefaseba. saTanado faqtorebis SerCeviz mizanSewonilobis dadasturebis mizniT saWiros korelaciuri matricis Sedgena. Tu aRniSnuli transponirebuli korelaciuri matricis koeficientebi axlos iqneba Tavdapirveli matricis koeficientebTan, aRniSnuli daadasturebs swori faqtorebis SerCevaz. Tavdapirveli matricis elementebisgan aRniSnuli matricis elementebis Sesazlo gadaxris xarixis gansazRvris mizniT gvWirdeba narCeni korelaciis matricis Sedgena, romlis elementebi Tavdapirveli და transponირებული matricebis elementებს Sorის სხვაობების თლია. Tavdapirveli და ნარცენი კორელაციის matriceბი ixileT me-5 და me-6 cxrilebi.

yvelaze mraVal rixovani klasis, meoTxe klasis (43 msesxebe li), wevrebs aRebu li aqvT sesxis yvelaze dabali odenobebi (800 laridan 5,000 laramde). sakredito riskis done msesxebe lTa mocemu l klasSi yvelaze maRa lia: 38%. amasTan, sesxebis wili mocemu l klasSi umniSvnelo a: 9.5%. mesame klasteri sakmaod stabi luria: cva lebadobis koeficienti 23%-ia; sesxis odenobebi mcirea: 6-dan 10 aTasamde laris farglebSi, da sesxis sae-

cxrili 6. narCeni korelaciis matrica

ინდიკატორები	Value of the indicator in the class (cluster)			
კლასტერი	1.	2.	3.	4.
მსესხებელთა რაოდენობა კლასში	23	13	21	43
კლიენტთა/მსესხებელთა რაოდენობა	69, 71 – 75, 84 – 100	48, 59 – 61, 70, 76 – 83	39 – 44, 46, 50 – 58, 64 – 68	1 – 38, 45, 47, 49, 62 – 63
სესხის ჯამური მოცულობა	395000	161000	57000	64500
ჯამური სესხის მოცულობის წილი, %	58.3	23.8	8.4	9.5
სესხის მინიმალური რაოდენობა	12500	8000	6000	800
სესხის მაქსიმალური რაოდენობა	20000	15000	10000	5000
სესხის საშ. ხარნგრძლივობა, თვე	37.1	18.0	49.5	23.7
საკრედიტო რისკის დონე	0.26	0.34	0.23	0.38

ცხრილი 7. მსესხებელთა იდენტიფიცირება კლასებზე მიხედვითი სედეგები და საკრედიტო რისკის დონე ტიტოული კლასი (კლასტერი)

რთოდენობის 8.4%-ს შეადგენენ. ამასთან, მოცემული კლასი მომხმარებელთა სესხის ვადები ყველაზე გრძელია: საშუალოდ 49.5 თვე. მეორე კლასი მრავალრიცხოვანი არ არის (მოცემული 14 მომხმარებელი); მისი წევრები არიან აკუმულირებული დიდი საშუალო სესხის ოდენობები; და იგი სტაბილურობის საშუალო დონით ხასიათდება. ყველაზე მაღალი სემოსავლის მქონე კლასი პირველი კლასია (მომხმარებელთა ტიტომის ¼), და მისი წევრები არიან აკუმულირებული დიდი სესხები, რომელთა საშუალო ვადა 3 წელს შეადგენს. ზოგადად, მოცემული კლასი სტაბილურია არნის ნული ანალიზი კიდე უფრო შეუწყობს ხელს საკრედიტო რისკის მართვას. მომხმარებელთა მეოთხე კლასი განვსაზრვებთ რისკის დონის რეგრესიული დამოკიდებულება სემდეგ ფაქტორებზე: სესხის ოდენობა (*Tanxa*), საშუალო სემოსავლიანობა (*Semosavali*), სესხის ვადა:

$$\text{რისკი} = -3112 + 37.96 \times \text{თვე} - 0.12 \times \text{Tanxa} + 0.29 \times \text{Semosavali}, R^2 = 0.98; \text{dw} = 2.9$$

სტატისტიკური დამოკიდებულება

$$653 \quad 41 \quad 0.01 \quad 0.02$$

იდენტიფიცირებული მოდელი სტატისტიკურად მნიშვნელოვანია. მოდელის პარამეტრების სტანდარტული დამოკიდებულებები შესაბამისი პარამეტრის მანკენების 1/4-ს არ აღემატება; 0.98-ის ტოლი განვსაზრვებთ კოეფიციენტი ზიანის მანკენების ცვალებადობას მოდელის ფაქტორების 98%-ანი ცვლილებით განმარტავს; ნარკენი დისპერსია მოცემული 2%-ია. სემოსავლის ეკონომიკური მოდელი მეოთხე კლასის განაწილებული პოტენციური მომხმარებლის მხრიდან უარყოფითი რისკის დონის სეფაზისა და პროგნოზის საფუძველს უზრუნველყოფს.

საკრედიტო რისკის მართვა მიხედვითი სედეგებზე დაყრდნობით

საკრედიტო რისკის მართვის საშუალოდ დაკრედიტების ოპერაციების რისკისა და ვარაუდების მინიმიზაციას მიმართული ღონისძიებები და ურთიერდამოკიდებულებები მოდელის სისტემის შემოწმების საკრედიტო რისკის სეფაზის სემოტავაზებული მოდელის გამოყენება საკრედიტო რისკის მართვისადმი დიფერენცირებული მიდგომის გამოყენების შესაძლებლობას უზრუნველყოფს. საკრედიტო რისკის მართვა შეიძლება უზრუნველყოს პროცესის სახით, რომელიც სემდეგ ეტაპებს მოიცავს: 1) რისკის ფაქტორის იდენტიფიცირება; 2) იდენტიფიცირებული რისკის ფაქტორის პოტენციური სედეგების სეფაზის; 3) მოცემული რისკის ფაქტორის საშუალოდ მიმართული მართვის სტრატეგიების სერცევა; 4) მოცემული რისკის ფაქტორის სედეგების მინიმიზაციას და ნეიტრალიზაციას მიმართული სერცეული სტრატეგიების განხორციელების ზედამხედველობა (მონიტორინგი). საკრედიტო რისკის იდენტიფიცირების ეტაპზე, მოცემული რისკის სიმზომის ხარისხის განვსაზრვებთ მისი რაოდენობის და ხარისხობრივი პარამეტრების ტალღის რისკის, ბანკის მიხედვითი რისკის ფაქტორის ანალიზის ფარგლებში. პოტენციური საკრედიტო რისკის იდენტიფიკაციის ეტაპზე, მართვის სხვადასხვა მოდელის გამოყენებით შესაძლებელია აწვე იდენტიფიცირებული რისკის მართვის სედეგის პროგნოზირება; ამგვარად, შესაძლებელია რისკის მართვის სხვადასხვა მოდელის სე-

დარეგულირებადობა და დამატებითი კრიტერიუმების შესაბამისად საუკეთესო მეთოდების შერჩევის მიზნით. ასევე საუკეთესო პოტენციური საკრედიტო რისკის შეფასების სფეროში მათი გამოყენებისა და მათი დამატებითი ალბათობის ტალღის რისკის მართვის პირველ ეტაპზე იდენტიფიცირებული საკრედიტო რისკები შემდეგი დროებითი პარამეტრების შესაბამისად და შეფასდეს: ვარსკვლავის მონაცემები, მიმდინარე მონაცემები და მომავლის მონაცემები. პოტენციური საკრედიტო რისკების იდენტიფიცირებისა და შეფასების შედეგად და გადაწყვეტილების საკრედიტო რისკის მართვის სტრატეგიები, რაც საკრედიტო რისკის მართვის მესამე ეტაპს წარმოადგენს. რამდენადაც საკრედიტო რისკის ფაქტორები დროთა განმავლობაში იცვლებიან, აუცილებელია ანალიზის ციკლის დაგეგმვა მონიტორინგის წარმოება საკრედიტო რისკის პროგნოზირების მათი მონაცემების შედარების გზით, რათა ბანკის ხელმძღვანელობამ შეზღუდული რეაგირება საკრედიტო რისკის ხარისხის ზრდაზე. საკრედიტო რისკის კონტროლი საკრედიტო რისკის მართვის ბოლო ეტაპს არს და მიზანშეწონილია. ხაზი და გასვლა საკრედიტო რისკის მართვის ყველა ეტაპის ფუნქციონალურ და ორგანიზაციულ მთლიანობას. მართლაც, საკრედიტო რისკის მართვის ყველა ეტაპი მომხმარებლის ერთმანეთთან დაკავშირებულია და მათი მთლიანობა საკრედიტო რისკის მართვის ზირითადი პრინციპი წარმოადგენს.

დამატება

ფიზიკური პირები (საბანკო მომხმარებლები) სესხის გაცემისას ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორები, რომლებიც ბანკის საკრედიტო რისკის მათი მონაცემების დასაფასებლად, სესხის ოდენობა და სესხის ვადაა.

ფაქტორული დამატებითი მათი მონაცემების განსაზღვრისას გამოვლინდა, რომ პირველი ფაქტორი, რომელიც ცვლადებზე დამატებითი ყველაზე მაღალი მათი მონაცემების ტენდენციის დაკავშირებულია მომხმარებელთა ეკონომიკური მაქსიატების ტენდენციის, როგორცაა სესხის ოდენობა (თანხა) და შემოსავლიანობა.

საკრედიტო ბანკების შემთხვევაში საკრედიტო რისკის დონის განსაზღვრისას ინფორმაციის ზირითადი წყარო მომხმარებლის საკრედიტო

ისტორიაა.

მომხმარებლის დამატებითი საფუძველზე შეიმუშავდა საბანკო მომხმარებლებზე სესხის გაცემის კომერციული ბანკების საკრედიტო რისკის მართვის გაუმჯობესების შემდეგი რეკომენდაციები.

კომერციული ბანკების საკრედიტო რისკის პროგნოზირების სფეროში შემოსავლის მიზნით აუცილებელია ფაქტორული ანალიზის მეთოდოლოგიის გამოყენება, რომლითაც შეიძლება შეფასდეს სესხის ვიქსელის მართვის ეტაპზე საკრედიტო ისტორიების კვლევის ეფუძნება და მასში გათვალისწინებულია სესხის ოდენობები და ვადები.

შემოთავაზებული მეთოდოლოგია კლასტერული მეთოდების, დისპერსიული ანალიზის მეთოდისა და ზირითადი ფაქტორების ანალიზის გამოყენებას და ეფუძნება.

შემოთავაზებული მეთოდოლოგია დაყრდნობით საკრედიტო რისკის მართვა შემდეგი ამოცანების შესრულებას და იყოს მიმართული:

- ♦ ბანკის მომხმარებელთა ეკონომიკური კვალი საერთო მოდელების იდენტიფიცირება

- ♦ კონკრეტულ ჯგუფში მომხმარებელთა დიფერენცირებული მოთხოვნების ფორმირება მათი სპეციფიკურობის გათვალისწინებით,

- ♦ სესხის ოდენობისა და ვადის განსაზღვრის და მომხმარებლის კონკრეტულ სესხზე სარგებლის დასაფასებლად საკრედიტო რისკის მართვის მაღალი დონის განსაზღვრა.

საკრედიტო რისკის მართვისას სესხის მართვის სხვადასხვა ჯგუფში გამოყენებული მეთოდების დიფერენცირება ხორციელდება საერთაშორისო სტანდარტებისა და ბაზელის კომიტეტის მოთხოვნების საფუძველზე და იგი ხელს შეუწყობს ბანკების გადასვლას სფეროში მათი მონაცემების გამოყენებას საკრედიტო რისკების შეფასებისა და მართვისას. და ანალიზის, რომ მიმდინარე კვლევის მასშტაბი შეზღუდულია, რამდენადაც შესაძლებელია იმის გამოვლინება, რომლებიც საბანკო მომხმარებლებზე გავლენას ახდენს. ანალიზის შეზღუდვა განსაზღვრავს მომხმარებლის კვლევის გაგრძელების მიმართულებას, რაც გულისხმობს საკრედიტო რისკების მართვის შესაძლებლობის შემთხვევაში, როდესაც სესხები გავლენას ახდენს სესხის კატეგორიის სესხის დასაფასებლად, როგორცაა მცირე და საშუალო საზომები (მს) და მსხვილი საზომები საზომები.

gamoyenebuli literatura:

1. berStami e. finansur-sakredito enciklopediuri leqsikoni, 2011.
2. saqarTveloskanoni "komerciuli bankebis saqmianobis Sesaxeb" (saqarTvelos aqtivebis krebuli saqarTvelos sakonstitucio sasamarTlos mier gamocemuli – Tbilisi, 1998 w. – gv. 382-415,
3. saqarTvelos organuli kanoni „erovnuli (centraluri) bankis saqmianobis Sesaxeb“ (saqarTvelos aqtebis krebuli saqarTvelos sakonstitucio sasamarTlos mier gamocemuli – Tbilisi, 1998 weli, gv. 324-382.
4. 12. Батракова Л.Г. – Экономический анализ деятельности коммерческого банка . – Москва, издательство «Логос», 2000 г.- 344 с.
5. Никитина Т.В. – Банковский менеджмент: Стратегия и планирование, анализ деятельности, рейтинговые оценки – СПб Питер, 2002 г. - 160 с.
6. prof. WeJia m.-s sakandidato disertacia Temaze - „saqarTvelos sabanko sistemis srulyofis gzebi sabazro ekonomikaze gadasvlis pirobebSi“. – 2005
7. caava g., abramia T., caava d. – „riskologia - finansuri da sabanko sakredito riskebis menejmenti“, saxelmZRvanelo, Tbilisi, gamocemloba „afxazetis mecnierebaTa akademia“, 2007. – 567 gv.
8. statistikuri programa SPSS.

CREDIT RISK MANAGEMENT IN COMMERCIAL BANKS

SHOTA CHANTURIA

PhD of GTU

E-mail: chanturiashota@gmail.com

Summary

In order to ensure effective credit risk management in commercial banks, it is necessary to develop the kinds of terms and conditions for those bank clients who take loans that would both attract potential borrowers and guarantee loan repayment. The problem of credit risk management, as well as carrying out a quantitative assessment and an analysis of the credit risk and rating of borrowers, is relevant to all commercial banks involved in lending to individuals and legal entities. The article describes the credit risk assessment in the commercial banks according to the Factor analysis, which aims at assessing the level of risk at the moment of issuance of the loan to consumers. The main outcome of this study is to determine the internal rating of the borrowers and to develop credit risk management methods in commercial banks.

Key words: Credit Risk, Credit Risk Management, Retail Clients, Cluster Analysis, Factor Analysis